

UZASADNIENIE

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. decyzją z 30 czerwca 2022 r., znak ON. (...)1.384.2022.AR, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w P. z dnia 26 stycznia 2022 r. zaliczające M. K. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności okresowo do 13 stycznia 2025 r. z symbolem przyczyny niepełnosprawności 01-U. Uzasadniając swoją decyzję organ podkreślił, że M. K. ma naruszoną sprawność organizmu, której skutki powodują istotne ograniczenia w możliwości funkcjonowania na poziomie uważanym za typowy dla osoby z pełną sprawnością i z tego względu wymaga wsparcia innych osób w wykonywaniu niektórych czynności dnia codziennego, w szczególności pomocy w nauce i życiu społecznym.

Działająca w imieniu M. K. przedstawicielka ustawowa A. I. (matka) wniosła odwołanie od tego orzeczenia, domagając się zaliczenia córki do znacznego stopnia niepełnosprawności, zarzucając organowi błędne ustalenie jej stanu zdrowia. Podkreśliła, że wydane zaocznie orzeczenie nie odzwierciedla rzeczywistych ograniczeń występujących u małoletniej. Przedstawicielka ustawowa, szeroko argumentując, wskazywała, iż koniecznym jest zapewnienie M. K. całkowitej opieki, ponieważ nie czyta, jest niepiśmienna, nie zna wartości pieniądza, nie potrafi samodzielnie zrobić zakupów, wymaga nadzoru przy przyjmowaniu leków, co czyni koniecznym zapewnienie jej stałej opieki.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. wniósł o oddalenie odwołania w całości, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Podniósł, że M. K. nie jest zależna od otoczenia i nie wymaga pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych ani w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K., urodzona (...), ma skończone 17 lat. Obecnie realizuje obowiązek szkolny w Ośrodku (...) – Wychowawczym w N..

Niesporne , nadto dowód: dokumentacja – k. 54 (koperta).

Rozwój małoletniej od początku przebiegał z opóźnieniem. M. K. w okresie noworodkowym przeżyła ropne zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych, powikłane stanem drgawkowym oraz ropieniem mózgu.

Niesporne , nadto dowód: dokumentacja medyczna – k. 1-7 akt rentowych organu.

W 2015 r. u małoletniej rozpoznano upośledzenie umysłowe stopnia umiarkowanego. Wówczas wskazywano na występujące u niej istotne utrudnienia w funkcjonowaniu emocjonalnym i społecznym warunkowane niedojrzałością dziewczynki. W 2021 roku ponowiono diagnozę. Rozwój poszczególnych zdolności umysłowych M. K. opisano jako nieharmonijny, a poziom wiadomości ogólnych istotnie poniżej normy wiekowej. Odwołująca dobrze funkcjonuje w znanych przewidywalnych warunkach, gubi się i wymaga pomocy w nowych, nieznanach jej okolicznościach, odczuwa wówczas silne emocje których nie potrafi samodzielnie zredukować. Choć małoletnia potrafi zachowywać się adekwatnie do sytuacji i wymagań, zna normy i potrafi ich przestrzegać, to zachowanie wskazuje na dużą niedojrzałość, infantylnizm i ograniczenia w interpretowaniu zdarzeń. Zasób słów i pojęć jest zadowalający, wypowiedzi ustne proste, ale gramatycznie poprawne. Podejmuje dialog, adekwatnie odpowiada na pytania.

Niesporne , nadto dowód: opinia poradni psychologiczno – pedagogicznej w P. z 22 czerwca 2015 r. – k. 73-74 akt rentowych organu, opinia psychologiczna z dnia 5 listopada 2021 r. – k. 90-91 akt rentowych organu.

Małoletnia jest samodzielna w czynnościach dnia codziennego. Dbą o higienę i wygląd zewnętrzny. Sama dobiera sobie odzież. Chodzi z mamą na zakupy, ale nie potrafi oszacować wartości pieniądza. Nie pomaga w wykonywaniu domowych obowiązków. W placówce szkolnej uczy się przygotowywania posiłków, ale posiłki w domu przygotowuje jej matka. Do szkoły dojeżdża autobusem. Każdego dnia przez wiele godzin korzysta z telefonu. Reaguje agresją na próby ograniczania tej aktywności. M. K. nie przejawia nadrucliwości. Jej zachowanie nie zdradza objawów lęku.

Jest zorientowana co do swojego wieku, miejsca zamieszkania, wieku i danych osobowych jej najbliższych, lecz ma problemy z określeniem daty.

Stan zdrowia M. K. czyni ją z powodu upośledzenia umysłowego niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Małoletnia jest zdolna do samoobsługi, porusza się samodzielnie, komunikuje się efektywnie, nawiązuje relacje społeczne poza rodziną, potrafi zachowywać się adekwatnie do sytuacji i wymagań, zna normy i potrafi ich przestrzegać.

Dowód : opinia biegłej sądowej z zakresu psychiatrii K. B. – k. 33-37 wraz z opinią uzupełniającą – k. 87-88.

U M. K. rozpoznano trądzik guzowaty. Z tego względu pozostaje pod opieką poradni dermatologicznej. Jest objęta leczeniem farmakologicznym. Trądzik, niezależnie od pojawiających się na przestrzeni czasu nasileń zmian skórnych, nie czyni M. K. osobą niepełnosprawną.

Dowód : dokumentacja medyczna oraz zdjęcia – k. 57 (koperta), historia choroby – k. 10-13v., opinia biegłej sądowej z zakresu dermatologii K. W. – k. 63.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 100) rozróżnić można trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1 ustawy), przy czym niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (art. 4 ust. 4 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne. (art. 4 ust. 3 ustawy).

Szczegółowe zasady orzekania o niepełnosprawności, w tym standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności, uregulowane zostały w wydanym w oparciu o delegację ustawową zawartą w art. 6c ust. 9 ustawy rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). I tak zgodnie z rozporządzeniem: niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu (§ 29 ust. 1 pkt 1), konieczność sprawowania opieki - całkowitą zależność od otoczenia polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem (§ 29 ust. 1 pkt 2), konieczność udzielania pomocy, w tym pomocy w pełnieniu ról społecznych – zależność od otoczenia wymagającą wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1pkt 3), czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – konieczność udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust.1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia (§ 30 ust. 1 pkt 1), częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1pkt 3 (§ 30 ust. 1pkt 2), istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy

- naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną (§ 31 ust. 1 pkt 1), ograniczenia w pełnieniu ról społecznych - trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 pkt 2), zaś możliwość kompensacji ograniczeń - wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

Podkreślić należy, że przy wydawaniu orzeczenia o niepełnosprawności uwzględnia się zarówno fizyczne, psychiczne, jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka, które mają charakter kompleksowy. Obok oceny medycznej ocenia się także zmiany w funkcjonowaniu osoby orzekanej. Sam fakt występowania danej choroby nie jest kryterium wystarczającym do uznania niepełnosprawności. Dopiero naruszenie sprawności organizmu na poziomie aktywności zawodowej, czy utrudniające w sposób istotny pełnienie ról społecznych lub samodzielność na poziomie indywidualnym może być podstawą do uznania stopnia niepełnosprawności, w zależności od wymiaru ograniczeń związanych ze schorzeniem.

W rozpoznawanej sprawie poza sporem pozostawało, iż M. K. jest osobą niepełnosprawną, spór zaś dotyczył stopnia jej niepełnosprawności. Odwołująca nie zgadzała się z orzeczeniem Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. i argumentowała, że przebieg jej schorzeń uzasadnia przyjęcie, że jest ona niezdolna do samodzielnej egzystencji, a w konsekwencji zaliczenie jej do osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym. W celu zweryfikowania stanowisk stron Sąd zasięgnął wiadomości specjalnych, dopuszczając dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii oraz dermatologii.

W swojej opinii biegła z zakresu psychiatrii jednoznacznie wskazała, że stan zdrowia odwołującej uzasadnia zaliczenie jej do umiarkowanego stopnia. Uzasadniając swoje stanowisko wskazała, że M. K. zachowała zdolność do samodzielnej egzystencji. Podkreśliła, że obniżona sprawność intelektualna nie wpływa na możliwość podejmowania przez nią podstawowych czynności dnia codziennego i nie uzasadnia objęcia jej całkowitą opieką.

Do tak sformułowanych wniosków opinii biegłej zarzuty wniosła przedstawicielka ustawowa odwołującej, wskazując, wbrew wnioskowi opinii ograniczenia intelektualne córki są znaczące. Z tego względu wymaga nadzoru w większości codziennych obowiązków. Nadto, w ocenie matki, konieczność opieki wynika z faktu, że małaletnia nie rozpoznaje czyniących na nią zagrożeń.

Ustosunkowując się do zarzutów przedstawicielki ustawowej małaletniej, biegła z zakresu psychiatrii podtrzymała w całości wnioski sporządzonej opinii. Wyjaśniła, że mimo zaburzonego procesu socjalizacji, ograniczenia intelektualne warunkowane upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym nie czynią M. K. osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Zachowała ona zdolność abstrakcyjnego myślenia, potrafi swoim zachowaniem oddziaływać na najbliższe otoczenie, zachowuje zdolność wykonywania podstawowych czynności dnia codziennego.

Należy odnotować, że Sąd odstąpił od uzupełniania opinii sporządzonych przez biegłą z zakresu psychiatrii po złożeniu przez przedstawicielkę ustawową dodatkowej dokumentacji medycznej, mając na względzie, że ocenie w postępowaniu odwoławczym od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności podlega stan zdrowia strony na dzień wydania zaskarżonego orzeczenia (w niniejszej sprawie to 30 marca 2022 r.) i zmiany, które zaszły po tej dacie nie podlegają ocenie. Stąd też dolegliwości reumatologiczne czy schorzenia kardiologiczne jako powstałe po wskazanej dacie pozostawały poza przedmiotem procesu. Co się zaś dotyczy dokumentacji związanej z zaburzeniami natury intelektualnej, na które to również wskazywano w jej treści, to zauważyć należy, że postawione tam rozpoznanie było znane biegłej i zostało uwzględnione w opinii. Z uwagi na fakt, że upośledzenie intelektualne małaletniej było już przedmiotem sporządzonych opinii a nadto pozostawało bezspornym, zbytecznym było przedkładanie biegłej psychiatrze kolejnych dokumentów potwierdzających takowe rozpoznanie.

Jak już wskazywano, wobec upatrywania przez stronę niepełnosprawności w schorzeniach dermatologicznych, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego odpowiedniej specjalności. Biegła z zakresu dermatologii K. W. nie znalazła

podstaw do przyjęcia jakiegokolwiek niepełnosprawności u małoletniej z uwagi na rozpoznany u niej trądzik. Wskazała stanowczo, że niezależnie od pojawiających się na przestrzeni czasu nasileni zmian skórnych, nawet szpecących, nie powodują one niepełnosprawności.

W rezultacie całokształt wniosków przedstawionych przez powołanych w sprawie biegłych sądowych odpowiadał na zadane przez Sąd pytania i zawierał logiczny wywód oparty o wszechstronną analizę zgromadzonej dokumentacji medycznej. Biegłe w sposób przekonujący uzasadniły swoje stanowisko odnosząc się do obowiązujących przepisów stanowiących podstawę orzekania o stopniach niepełnosprawności oraz wskazując przesłanki medyczne, które legły u podstaw dokonanej przez nich oceny. W konsekwencji Sąd nie znajdując podstaw do kwestionowania rzetelności oraz wiarygodności, przyjął wnioski opinii biegłych za własne. Sąd zważył, iż biegłe to wysokiej klasy fachowcy o wieloletnim doświadczeniu klinicznym oraz wieloletnim doświadczeniu orzeczniczym i specjalnościach odpowiednich do dolegliwości wnoszącej odwołanie.

Wszystko nakazywało przyjęcie, że M. K. wymaga okresowo lub częściowo konieczności pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, to jest pomocy w realizowaniu obowiązku szkolnego czy w nadzorowaniu czynności samoobsługowych. Sąd przyjmuje ze zrozumieniem, że rozpoznane u odwołującej schorzenia są poważne, utrudniają funkcjonowanie w wielu aspektach życia codziennego i z tego względu wymaga ona wsparcia. Przy czym trzeba zaznaczyć, że w dalszym ciągu będzie to pomoc ułatwiająca odwołującej prawidłowe funkcjonowanie społeczne. Nie ulega wątpliwości, że odwołująca jest samodzielna w zakresie samodzielnego spożywania posiłków, ubierania się, przemieszania się (samodzielnie podróżuje autobusem do szkoły, jeździ na rowerze). Zakres pomocy właściwy osobie z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym określony jest powyższymi wskazanymi ramami wynikającymi wprost z przepisów prawa. Należy pamiętać że zasadniczo różni się on od wsparcia przysługującego osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności, gdzie owa pomoc sprowadza się do wykonywania codziennych czynności w zastępstwie osoby niepełnosprawnej. Innymi słowy, nie jest tak, że odwołująca jest całkowicie zależna od otoczenia, ale nie jest też tak, że zdolna jest funkcjonować w pełni samodzielnie oraz prawidłowo wypełniać właściwe jej role społeczne. Właśnie dlatego ustawodawca przewidział umiarkowany stopień niepełnosprawności, będący pośrednim między lekkim a znacznym, po to by zapewnić konieczne wsparcie osobom, które potrzebują pomocy, nie zaś wyłączenia w codziennych obowiązkach.

Na uwzględnienie nie zasługiwało także odwołanie w zakresie zmiany co punktu 8. orzeczenia a odnoszące się do wskazania, iż odwołująca wymaga zapewnienia stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W ślad za organem należy zważyć, iż powyższe wskazanie dotyczy wyłącznie małoletnich dzieci do 16 roku życia. Bezsprzecznie, M. K. lat 16 skończyła w 2021 r. Po skończeniu lat 16 roku życia, w myśl § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia z dnia 1 lutego 2002 r. (Dz.U. Nr 17, poz. 162), niepełnosprawność podlega ocenie zasad właściwych osobom dorosłym. Oznacza to, że orzeka się wobec małoletnich powyżej 16 roku życia o stopniu niepełnosprawności, nie zaś o istnieniu niepełnosprawności – żądane wskazanie nie jest przesłanką żadnego ze stopni niepełnosprawności i jako takie podlegało oddaleniu.

Wobec tak przeprowadzonych ustaleń, na podstawie całości materiału dowodowego, Sąd w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w całości.

ZARZĄDZENIE

1. (...) K. M.),

2. (...)

3. (...)

31.05.2023